



Õiguskantsler

Andres Sutt
Kliimaministeerium
info@kliimaministeerium.ee

Teie nr
Meie 02.05.2025 nr 7-4/250264/2503177

Riigilõivu tasumine metsateatise esitamisel

Lugupeetud energeetika- ja keskkonnaminister

Õiguskantsleri poole pöördus metsaomanik, kes pidi metsaregistris toiminguid tehes tasuma ühe ja sama raie kohta esitatud metsateatise eest mitmekordset riigilõivu. Metsaomanik esitas metsateatise ja soovis selle eest metsaregistris riigilõivu tasuda. Registris oli tehniline tõrge, kuvati veateade ja riigilõivu tasumine ebaõnnestus. Arvates, et teatis jäi seetõttu esitamata (nagu see tavaliselt riigilõivu kohustusega taotluste puhul on), koostas metsaomanik kohe uue teatise, kuid märkas selles raiemahu viga. Ta jättis selle teatise enda arvates esitamata ja riigilõivu tasumata. Riigilõivuga koormatud metsateatiste vaatamiseks tuleb metsaregistris liikuda eraldi „Riigilõivu töölauale“, mistõttu metsaomanik juba esitatud teatise ei märganud. Lõpuks esitas ta kolmandal katsel korrektse metsateatise ja tasus selle eest nõutud 30-eurose riigilõivu. Nende metsateatiste esitamise ajal septembris ei kuvanud metsaregister veel hoiatust, et sama metsa kohta on metsateatis juba esitatud. Keskkonnaamet registreeris eelkirjeldatud asjaoludel kolm metsateatist, mistõttu pidi metsaomanik tasuma kolmekordse riigilõivu (90 eurot) ühe ja sama kavandatud raie teatise eest.

Kui riik on loonud registri ja inimene peab seal tehtavate toimingute eest tasuma riigilõivu, tuleb riigil tagada, et register töötaks tõrgeteta ning selle kasutamine oleks lihtne ja arusaadav. Hea halduse põhimõte nõuab, et haldusmenetlus, sealhulgas automatiseeritud süsteemide kaudu toimuv menetlus, oleks eesmärgipärane, tõhus ning sellega välditaks inimestele üleliigsete kulutuste ja ebameeldivuste tekitamist. Riigi e-teenused peavad olema kujundatud kasutajakeskselt, aitama ennetada võimalikke eksimusi ja pakkuma lahendusi ka siis, kui probleemid on tekkinud näiteks süsteemi tõrke tõttu.

Kirjeldatud juhtum osutab vajadusele teha metsaregister kasutajasõbralikumaks ja hoida ära olukordi, kus inimesed on sunnitud kandma süsteemi puudujääkide või arusaamatuste tõttu põhjendamatuid kulusid. Parendused on vajalikud eelkõige metsaomanikele, kes kasutavad metsaregistrit harva või ei ole seni esitanud riigilõivuga koormatud metsateatise. Keskkonnaamet on juba registri kasutajasõbralikkust suurendanud, kuid mõned küsimused vajavad täiendavat tähelepanu. Palun metsaregistris kuvatavates hoiatustes selgelt teada anda, et iga uuendusraie või raadamise metsateatise esitamine toob kaasa riigilõivu tasumise kohustuse.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Palun Kliimaministeeriumil kaaluda metsaseaduse täiendamist, et luua õiguslik alus riigilõivu tagastamiseks (nt riigilõivuseaduse § 15 lg 1 p 9 alusel) ka neil juhtudel, kui mitme identse metsateatise esitamine on tingitud tehnilisest tõrkest või ilmselgest eksimusest ning mitmekordse lõivu nõudmine oleks metsaomaniku suhtes seetõttu ebaõiglane.

Palun andke 20. juuniks teada, kuidas olete soovitusi järginud.

Metsateatise riigilõivu tasumisega seotud murede lahendamine

1. Metsaregistri töötleja on Kliimaministeerium ([metsaseaduse](#) (MS) § 9 lg 3). Ministeerium hindab, milliseid arendusi registris teha ja juhib registri arendustöid (keskkonnaministri 28.08.2017 määrus nr 32 „[Metsaressursi arvestuse riikliku registri põhimäärus](#)“ § 5 lg 2).

2. Keskkonnaamet kui metsaregistri volitatud töötleja kogub kasutajatelt tagasisidet ja teeb ministeeriumile ettepanekuid registri arendamiseks (määruse nr 32 § 6 lõiked 1 ja 6). Keskkonnaamet selgitas õiguskantsleri nõunikele metsateatise esitamist ja tutvustas, milliseid arendusi on hiljuti tehtud metsaregistri kasutajasõbralikumaks muutmiseks. Täna Keskkonnaameti spetsialiste põhjaliku ülevaate ja valmisoleku eest registrit arendada ja pakkuda metsaomanikele kasutajatuge.

3. MS § 41 lõike 5¹ ja [riigilõivuseaduse](#) (RLS) § 135¹ kohaselt tuleb uuendusraie või raadamise metsateatise läbivaatamise eest tasuda 30 eurot riigilõivu. Lõiv tuleb tasuda seitsme päeva jooksul pärast teatise registreerimist või registreerimisest keeldumist.

4. Metsaregistris on loodud võimalus esitada sama metsaeraldise kohta uus metsateatis ka siis, kui sellel juba on kehtiv metsateatise registreering. See lihtsustab varasema teatise muutmist, sest uus registreeritud teatis muudab varasema sama maatüki kohta esitatud teatise automaatselt kehtetuks (keskkonnaministri 11.08.2017 määrus nr 28 „[Metsateatise esitamise, menetlemise ja registreerimise kord ning tähtsajad](#)“ § 4 lg 4). Keskkonnaameti sõnul tuleb sageli ette olukordi, kus metsaomanik soovib juba kehtivat metsateatist muuta, näiteks raiutavat kogust, raieliiki, pindala või teatise kehtivuse aega. Metsateatise muutmiseks peab metsaomanik seega esitama metsaregistris uue metsateatise samale eraldisele ja tasuma selle eest riigilõivu. Varem pidi muudatuste tegemiseks eraldi taotlema Keskkonnaametilt metsateatise kehtetuks tunnistamist ja alles seejärel sai metsaomanik esitada uue metsateatise. Selline kord loob võimaluse, et inimene saab esitada järjest ka mitu samasisulist metsateatist ühele ja samale metsaeraldisele – olgu selle põhjuseks inimlik eksimus või süsteemi tehniline tõrge. Kõigi teatiste eest peab metsaomanik sel juhul tasuma ka riigilõivu, kuna Keskkonnaamet vaatab need kõik läbi.

5. Korduvate (tõenäoliselt ekslike) teatiste esitamise ärahoidmiseks kuvatakse metsaregistris hoiatusi (alates oktoobrist 2024), mis teavitavad metsaomanikku, et sama eraldise kohta on juba algatatud metsateatise menetlus või on olemas menetletud metsateatis (registreerimise või registreerimisest keeldumise otsus).

6. Alates 2025. aasta märtsikuust võib metsaomanik menetluses oleva (veel otsuseta) teatise metsaregistris ise tagasi võtta ning taotleda ka tasutud riigilõivu tagastamist (RLS § 15 lg 1 punkt 4). Kui metsaomanik ei ole teatise tagasivõtmise hetkeks veel riigilõivu tasunud, siis ei tule tal lõivu maksta (metsaregistrisse tekib märged „vabastatud“).

7. Lisaks on nüüd võimalus vaadata enne teatise esitamist selle eelotsust koos võimalike tingimuste ja soovitustega raietööde kohta. See aitab metsaomanikel langetada teadlikumaid otsuseid.

8. Nende sammudega on kahtlemata suurendatud registri kasutajasõbralikkust. Sellest hoolimata osutab praegune juhtum ja ka varasemad Keskkonnaametile tehtud pöördumised, et registri

kasutamisel võib endiselt tekkida arusaamatusi, mille tõttu metsaomanik peab põhjendamatult kandma kulusid.

9. Kuigi register hoiatab nüüd korduva teatise esitamise eest, ei ole hoiatustekstis selgelt märgitud, et iga teatise esitamisel (ka siis, kui eesmärk on vaid varasemat muuta) tuleb maksta riigilõivu. See info on aga vajalik, et metsaomanik mõistaks oma tegevuse tagajärgi ja saaks vältida soovimatuid lisakulusid.

10. Palun lisage metsaregistris kasutajatele kuvatavatesse hoiatustesse selge info metsateatise esitamisega (sh mitme samasisulise teatise esitamisega) kaasneva riigilõivu tasumise kohustuse kohta.

11. Keskkonnaameti spetsialist saab küll enamasti metsateatiste logidest aru, et mitu identset teatist on esitatud lühikese aja jooksul ekslikult või võimaliku tehnilise tõrke tõttu. Paraku puudub aga praegu õiguslik alus, mis võimaldaks selliste ilmselgelt ekslike, kuid juba menetlusse võetud või registreeritud teatiste eest määratud riigilõivu tasumisest vabastada või tasutud lõivu tagastada. Seda saab teha ainult siis, kui metsaomanik võtab ise teatise menetluse kestel tagasi või kui Keskkonnaamet jätab teatise läbi vaatamata (RLS § 15 lg 1 p 4 ja 5).

12. Palun Kliimaministeeriumil kaaluda metsaseaduse täiendamist riigilõivu tagastamise alusega nendeks juhtudeks, kui on selge, et metsaomanik on esitanud uue identse metsateatise eksituse või süsteemi tehnilise vea tõttu.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Teadmiseks: Keskkonnaamet, avaldaja